

Nr 31**Konstitutionsutskottets betänkande i anledning av motion angående delegering av beslutanderätt till kommunal företagsnämnd.****Ärendet**

I detta betänkande behandlas motionen 1971: 86 av herr Helén m. fl. (fp) såvitt avser hemställan punkt 13.

Hemställan avser »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer — — — 13. att frågan om de legala förutsättningarna för delegering av viss beslutanderätt inom en given budgetram till företagsnämnd inom den kommunala sektorn bör utredas».

Frågans behandling vid 1970 års riksdag

Vid 1970 års riksdag väcktes tre motioner, vars syfte i huvudsak överensstämde med förevarande motionsyrkande, nämligen I: 21 av herr Helén m. fl. och II: 25 av herr Gustafson i Göteborg m. fl. (alla fp) samt II: 362 av herr Bengtsson i Landskrona m. fl. (alla s).

I motionen II: 362 hemställdes, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t skulle begära förslag till sådana ändringar i kommunallagarna att försöksverksamhet med företagsdemokrati kan genomföras även inom de kommunala sektorerna. Bakgrunden härtill var motionärernas uppfattning, att den del inom den offentliga sektorn som omfattas av primär- och landstingskommunal verksamhet av formella skäl inte medger »sådana företagsdemokratiska försök som exempelvis att delegera beslutanderätt till företagsnämnderna i ärenden av exempelvis personalvårdande karaktär eller då det gäller att besluta om belöningar för förbättringsförslag».

Motionen behandlades av konstitutionsutskottet (KU 1970: 35) tillsammans med motionen II: 75 av herr Hermansson m. fl. (alla vpk), som avsåg förslag till lagändring »så att hinder icke föreligger för representation från personalorganisationerna inom offentlig verksamhet i de nämnder och styrelser som kan komma i fråga».

Utskottet lämnade i reciten en utförlig redogörelse för gällande bestämmelser och ordning på området. Vidare redogjordes bl. a. för direktiven för två pågående utredningar angående försöksverksamhet med företagsdemokrati inom den statliga sektorn. I dessa delar hänvisas till 1970 års utlåtande.

För egen del anförde utskottet följande:

Som framgått av den föregående redogörelsen har kommunförbunden och de kommunanställdas organisationer år 1968 träffat avtal om företagsnämnder och härafter inrättat två centrala råd för samarbetsfrågor, ett för det primärkommunala och ett för det landstingskommunala arbetsområdet. Av redogörelsen har även framgått att råden uttalat ett positivt intresse för försöksverksamhet med fördjupad företagsdemokrati. Det kan antas att sådan försöksverksamhet snart kommer igång i kommunerna. Det har vidare upplysts att inom råden pågår undersökningar rörande bl. a. frågan om beslutanderätt för företagsnämnderna.

De spörsmål som tas upp i motionerna är sålunda föremål för behandling av parterna på det kommunala arbetsområdet. Enligt utskottets mening ligger det närmast till hands att avvakta resultaten av den väntade försöksverksamheten med fördjupad företagsdemokrati inom den kommunala förvaltningen. Även resultaten av försöksverksamhet med fördjupad företagsdemokrati inom statsförvaltningen torde vara av intresse i sammanhanget. Något initiativ från riksdagens sida synes därför inte erfordras för närvarande.

På utskottets hemställan avslog riksdagen motionerna.

I motionerna I: 21 och II: 25 begärdes bl. a. en utredning av frågan om de legala förutsättningarna för delegering av viss beslutanderätt inom en given budgetram till företagsnämnd inom den kommunala sektorn. Bankoutskottet behandlade yrkandet i ett utlåtande (BaU 1970: 70), som även tog upp åtskilliga andra motionsyrkanden angående företagsdemokrati. I utlåtandet redovisade bankoutskottet tidigare riksdagsbehandling av företagsdemokratiska frågor, innehållet i inhämtade remissyttranden från LO, SAF, SALF och TCO samt vad konstitutionsutskottet anfört i sitt ovan redovisade utlåtande (KU 1970: 35). I remissyttrandena avvisades tanken att statsmakterna skulle gripa in på området med en allmän utredningsverksamhet. LO upplyste i sitt yttrande bl. a. att de kommunalrättsliga aspekterna på frågan om legala förutsättningar för delegering av beslutanderätt till företagsnämnder utreddes av Svenska kommunalarbetsförbundet. TCO uppgav bl. a. att en undersökning tillsatts rörande frågan om ändringar i kommunallagarna för att möjliggöra delegering till företagsnämnd av viss beslutanderätt inom en given kostnadsram. TCO ansåg att det fanns anledning att avvakta denna undersökning innan ytterligare åtgärder vidtogs.

För egen del uttalade bankoutskottet allmänt att utskottet i dagens läge inte ville rekommendera åtgärder som bröt mot den av organisationerna angivna principen att statsmakterna skall lämna åt arbetsmarknadsparterna att ta det huvudsakliga ansvaret för fortsatt reformverksamhet på företagsdemokratins område. Utskottet underströk att parterna inom de olika arbetsmarknadssektorerna ägnade stort intresse åt sådan reformverksamhet. Vad gällde det aktuella motionsyrkandet anförde utskottet följande:

Ett ytterligare önskemål i samma motioner är att frågan om de legala

föresättningsarna för delegering av viss beslutanderätt inom en given budgetram till företagsnämnd inom den kommunala sektorn skall utredas. Ett liknande motionsyrkande har, som ovan redovisats, avslagits under vårsessionen på hemställan av konstitutionsutskottet, av vars utlåtande framgick att frågan om beslutanderätt för företagsnämnderna undersöktes inom de centrala råd för samarbetsfrågor som inrättats för det primärkommunala och det sekundärkommunala arbetsområdet. I LO:s och TCO:s remissyttranden lämnas upplysningar om pågående utredningsarbete rörande de kommunalrättsliga aspekterna på den nämnda frågan.

Under hänvisning till vad nu sagts avstyrker utskottet motionsyrkandet.

Två reservanter (fp) ansåg att utskottet borde ha förordat en parlamentarisk utredning om beslutanderätt för företagsnämnd inom den kommunala sektorn. Riksdagen följde emellertid utskottet.

I detta sammanhang må slutligen nämnas, att det inhämtats att det utredningsarbete angående de legala möjligheterna att delegera beslutanderätt till företagsnämnd inom den kommunala sektorn som omnämnts i utlåtandena KU 1970: 35 och BaU 1970: 70 (utredningar inom de båda centrala råden för samarbetsfrågor resp. TCO och Kommunalarbetareförbundet) fortfarande pågår.

Utskottet

Den fråga som aktualiseras i förevarande motionsyrkande var föremål för riksdagens prövning under föregående år. Under hänvisning till att spörsmålet behandlades av parterna på det kommunala arbetsområdet avlog riksdagen de då väckta motionerna. Utredningsarbete i saken pågår för närvarande inom de centrala råden för samarbetsfrågor inom det primärkommunala respektive det sekundärkommunala arbetsområdet, Svenska kommunalarbetareförbundet och TCO. I detta läge föreligger enligt utskottets mening inte tillräckliga skäl för att nu inta en annan ståndpunkt än förra året.

Utskottet hemställer

att riksdagen avslår motionen 1971: 86 såvitt nu är i fråga.

Stockholm den 20 april 1971

På konstitutionsutskottets vägnar

GEORG PETTERSSON

Närvarande: herrar Larsson i Luttra* (c), Adamsson (s), Henningsson (s), Hernelius (m), fru Thunvall (s), herrar Johansson i Trollhättan (s), Mossberg (s), Pettersson i Örebro (c), Andersson i Stockholm* (s), Werner i Malmö (m), Svensson i Eskilstuna (s), Bergqvist (s), Fiskesjö* (c), Norrby i Åkersberg (fp) och Molin (fp).

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

av herrar Hernelius (m), Werner i Malmö (m), Norrby i Åkersberga (fp) och Molin (fp), vilka ansett att utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

Frågan om beslutanderätten i kommunala företagsnämnder behandlas i de centrala samarbetsråden inom de primär- och sekundärkommunala arbetsområdena inom ramen för en pågående utrednings- och försöksverksamhet. Det är enligt utskottets mening angeläget att statsmakterna skapar vidgade ramar för denna försöksverksamhet bl. a. genom att klarlägga och öka förutsättningarna för delegering av beslutanderätt till företagsnämnd inom den kommunala sektorn.

I motionen 1971: 86 hänvisar motionärerna till en fylligare motivering i annan motion vid årets riksdag (1971: 108), i vilken bl. a. anförs följande: »För vår del vill vi givetvis inte innan en grundlig juridisk undersökning skett binda oss för vilken teknik som bör utnyttjas. Det väsentliga är att finna en lämplig form som gör det möjligt för parterna på den primär- och sekundärkommunala arbetsmarknaden att komma överens om en rätt till delegering av beslutanderätt till företagsnämnd likvärdig med den som finns inom företagssektorn.»

Eftersom det nu behandlade yrkandet inte innebär ett ingrepp i utan ett stöd för parternas strävanden bör den i motionen föreslagna utredningen komma till stånd.

Utskottet hemställer

att riksdagen bifaller motionen 1971: 86 såvitt nu är i fråga.